
Toró T. Tibor a romániai korrupcióról: miértek és hogyanok

2012. 3. 27.

Toró T. Tibor a romániai korrupcióról folytatott elmélyült beszélgetést az Erdélyi Naplóval. A hetilap március 29-i lapszámában *Visszahozni a távolmaradó magyarokat az aktív politikai közösség soraiba* cím alatt megjelent interjút szöveghíven közöljük.

Szinte napi rendszerességgel jut egy-egy korrupciós botrány a romániai közvéleménynek. A nagy sajtóvizsgangot kiváltó esetek többsége azonban hamar feledésbe merül, hiszen sok ügyet évekig tologat a román bíróság. Hogyan ítéli meg, mennyire súlyos Romániában a korrupció?

Romániában a korrupció sajnos mindennapi életünk szerves része. Történelmi örökség, amelyre az egymást követő nemzedékek gondosan ügyeltek és azt gazdagítva, egyre változatosabb formában adták tovább az utódoknak. A korrupciós láncban majd mindenki benne van – komoly erőfeszítést kell tenni, hogy kivond magad belőle – de igazságtalanság lenne a felelősséget szétkenni az összes társadalmi szereplő között. A korrupció fő felelőse ugyanis maga az állam, pontosabban az állami intézmények működését biztosító politikai-közigazgatási elit. Túlzás nélkül állíthatjuk tehát, hogy Romániában a korrupció állampolitika, még akkor is, ha ennek a folyamatnak része az időnként fellángoló korrupcióellenes küzdelem is. Ugyanis a korrupcióellenes harc eszköztárát és játékszabályait is – tisztelet a kevés kivételnek – ugyanazok alakítják, akik irányítói és haszonélvezői a korrupcióval behálózott állampolitikának. Pedig a báránybőrt öltő farkas csak farkas marad és ha bárányt lát, nehezen önkorlátozza magát. Ez az oka annak, hogy Románia és a hasonló történelmi örökséggel bíró Bulgária még mindig csak Európa előszobájában toporog és bár minden technikai feltételt teljesített, mégsem nyílnak meg a schengeni kapuk.

A korrupciós ügyek esetében gyakran elhangzik az a vád, hogy az éppen hatalmon levők leszámolnak az ellenzékben levőkkel. Mekkora ennek a realitása, illetve fenn áll annak a veszélye, hogy a román igazságszolgáltatás politikai manőverek részese?

Bár parlamenti képviselőként – nyolc évig a Képviselőház védelmi, közrendi és nemzetbiztonsági szakbizottságának voltam tagja – és aztán egy bejegyzésre váró párt megbízott elnökeként volt alkalmam valamelyest belelátni az igazságszolgáltatás működésébe, mégsem mondhatom, hogy teljes egészében átlátom a rendszer működését. Annyi azonban kívülről is látszik, hogy az EU minden nyomásgyakorló törekvése ellenére, az igazságszolgáltatás nem mentes politikai befolyástól, bár ezt leegyszerűsíteni a hatalom-ellenzék viszonyra hiba lenne. Sokszor egy – akár kormányon, akár ellenzékben levő – párton belüli leszámoláshoz is felhasználják az igazságszolgáltatást és alapos a gyanú, hogy pártok feletti láthatatlan hatalmi centrumok irányítják az államhatalmi ágak működését, beleértve a végrehajtó hatalomtól elvileg független igazságszolgáltatást is. Mivel a különböző láthatatlan érdekcsoportok közötti harc az állami források ellenőrzéséért nem mindig azonos a kormánytöbbség és az ellenzék közötti vetélkedéssel, ezért sokszor a kívülálló nem érti, mi is történik.

Román politikai elemzők szerint az elmúlt időszakban az RMDSZ is részesévé vált azoknak a politikai játszmáknak, amelyek megpróbálják megakadályozni a gyanúba került politikusok felelősségre vonását. Beszélhetünk-e az RMDSZ-en belül komoly korrupciós esetekről?

Mivel az RMDSZ képviselőin és vezetőin keresztül jó ideje beépült a román államhatalomba, ha akarná, sem tudná kivonni magát ezekből a hatalmi játszmákból. Tegyük hozzá, hogy most már

nem is akarja, jól érzi magát benne és haszonélvezője is ezeknek a játszmáknak, bár az átlag RMDSZ-képviselő csak a hatalmi körök periferiáján mozog. Éppen ezért számomra érthetetlen, hogyan kerül annyi RMDSZ-politikus a korrupcióellenes intézkedéseket akadályozó törekvések első vonalába és miért tesz keresztbe például a magyar érdekképviselői szövetség volt és jelenlegi frakcióvezetője jobb ügyhöz méltó lelkesedéssel, amikor és ahol csak lehet, az Országos Feddhetetlenségi Ügynökség (ANI) működésének, vagy miért kezdeményezői olyan törvénymódosításoknak, amelyek ellehetetlenítik a tisztviselők vagyonosodásának átláthatóvá tételét. Ilyenkor rögtön felmerül az átlagemberben a kérdés, mi a mozgatórugója ennek a buzgalomnak? Magyarként nem voltam túl büszke, amikor a román nyelvű sajtó tudósításait olvastam erről. És akkor még nem is beszéltem „legeurópaibb” politikusunk, Frunda György ezirányú áldásos tevékenységéről, aki immár úgy híresült el civil jogvédő körökben, mint a politikusi korrupció leghatékonyabb védelmezője.

Román civil szervezetek az előző választásokra is készítettek listát az úgymond nem kívánatos politikusokról, akik tevékenységére valamiféle gyanú vetül. Kívánatosnak tartana egy ilyen erdélyi magyar listát, amiből a romániai magyar közvélemény érdemben tájékozódhatna?

A magyar civil társadalom törekvéségét és a politikummal szembeni kiszolgáltatottságát jelzi, hogy a román jogvédelmi szervezetek tiszta közéletet célzó erőfeszítései nem találtak követőre hasonló magyar körökben, ahol 22 évvel a rendszerváltozás után még mindig egyfajta rosszul értelmezett szemérmesség övezi saját magyar eljáróink közéleti tevékenységét. Igen, kívánatosnak tartok minden olyan kezdeményezést, amely a közéletet átláthatóvá, a tisztviselőket számonkérhetővé teszi. Ennek hiánya vezetett oda, hogy az erdélyi magyar társadalom nagyobbik része bizalmatlan politikusai iránt és ezért elfordul a politikától. Visszahozni őket az aktív politikai közösség soraiba csak átlátható, követhető és számonkérhető politizálással lehet.